

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2010/40 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2013/19

Karar Günü:3.1.2013

R.G. Tarih-Sayı:06.02.2013-28551

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye Partisinin 2009 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

Partinin 14.8.2012 tarih ve 2012/3 sayılı karar defterinin yapılan incelemesinden, 25.5.2009 tarihinde kurulan Türkiye Partisinin 2. Olağan Büyük Kongresi, 13.8.2012 tarihinde, yeterli çoğunluğun sağlanamaması üzerine 14.8.2012 tarihinde 13 delege ile toplanmış ve 10 delege Partinin kapanması yönünde oy kullanmıştır. Ayrıca tasfiye kurulu da oluşturulmuştur. Parti Genel Başkanı Abdülatif ŞENER ise partinin kapanma kararını 15.8.2012 tarihinde Anayasa Mahkemesine bildirmiştir.

II- İLK İNCELEME

Türkiye Partisinin 2009 yılı kesin hesabının ilk incelemesi sonucunda, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2009 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren Anayasa Mahkemesi Raportörü Zekeriya AYDIN tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Partinin 2009 yılı gelirleri toplamının 1.073.805,72 TL, giderleri toplamının 1.143.170,96 TL olduğu, 12.958,10 TL'nin ise kasa ve banka mevcudu olarak 2010 yılına devrettiği anlaşılmaktadır.

Partinin 2009 yılı kesin hesabının, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun 7.5.2010 tarih ve 2010/10 sayılı kararı ile kabul edilerek onaylandığı görülmüştür.

Türkiye Partisinin 2009 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle partinin 2009 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Parti genel merkezi ve iller için ayrı tablolar hazırlanmadığından dolayı gelir ve gider bir bütün olarak incelenmiştir.

A- Gelirlerin İncelenmesi

Partinin 2009 yılı gelirleri, 1.073.805,72 TL.dir.

Bunun 92.706,49 TL.si üyelere alanan aidattan, 979.146,37 TL.si bağışlardan, 1.552,86 YTL.si banka mevduat gelirlerinden ve 400 TL.si genel merkez yardımlarından oluşmaktadır.

Genel Merkez Gelirleri ile kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümünde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

Partinin 2009 yılı giderleri, 1.143.170,96 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 29.566,78 TL.si personel giderleri, 656.120,55 TL.si yönetim giderleri, 45.797,84 TL.si kurultay kongre giderleri, 212.803,55 TL.si seçim tanıtım propaganda giderleri ve 198.882,24 TL.si demirbaş alımlarından oluşmaktadır.

Partinin 2010 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 12.958,10 TL.dir.

Parti Genel Merkezinin 2009 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen konular dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Muhasebe biliminin genel kabul görmüş temel kavramlarından biri '*Belgelendirme*' kavramıdır. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde '*Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır*' şeklinde tarif yapılmış ve '*Fatura Kullanma Mecburiyeti*' başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

213 sayılı Kanun'un '*Makbuz Mecburiyeti*' başlıklı 236. maddesinde, '*Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir.*' denilmiş ve makbuzun muhteviyatı da 237. maddede düzenlenmiştir.

Yine 213 sayılı Kanun'un '*Gider Pusulası*' başlıklı 234. maddesindeki, '*Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa;*

yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir.

Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur.

Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir.' hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş bin liraya kadar olan (2009 yılı için 58,65 TL) harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir.

Esas Sayısı:2010/40 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/19

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde, '*Bir siyasî partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır*'; 75. maddesinde, '*Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir*'; 76. maddesinde ise '*Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir*' hükümleri yer almıştır.

25.2.2011 günlü, 27857 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun yayımlandığı tarih itibarıyla yürürlüğe girdiğinden ve geçici maddelerde yargılanmamış siyasi parti hesaplarında değiştirilen hükümlerin uygulanacağına dair düzenleme de yapılmadığından dolayı bu tarihten önceki denetim ve yargılamada değişiklikten önceki hükümler uygulanacaktır.

1- Aşağıdaki tablolarda belirtilen kişisel harcamaların Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur.

Yevmiye tarih no	Fatura (Fiş) düzenleyen	Fatura(Fiş) tarih no	İçerik	Tutar
20.7.2009/45	Güray Ltd.Şti.	20.7.2009/000008	Tekel	8,6
21.7.2009/49	Çağdaş	21.7.2009/0006	Sakız	5
25.9.2009/267	Çağdaş	25.9.2009/0122	Sigara	11
5.10.2009/303	Çağdaş	5.10.2009/0020	Sigara	16,5
Toplam				41,1

Tasfiye kurulunca, '*Belirtilen tabloda yer alan sakız, sigara ve benzeri harcamalar kişisel harcama niteliğinde görülmemiştir. Parti otobüsüyle yola çıkacak şoförler için motivasyon maksadıyla veya gelen misafirlere ikram edilmek üzere yapılan harcamalardır.*' şeklinde cevap verilmiştir.

Tabloda belirtilenler parti tarafından karşılanacak yönetim gideri olmadığı gibi, siyasi faaliyetin icrası nedeniyle yapılan harcamalardan da değildir. Bu giderlerin kişisel olması nedeniyle parti amacına yönelik harcama olarak değerlendirilemeyeceği açık olduğundan **41,1 TL**.nin Hazine'ye gelir kaydedilmesi gerekir.

2- Aşağıda gösterilen harcamalar fatura aslı olmadan yapılmıştır. 213 sayılı Kanun'a göre düzenlenmiş belge aslı olmadan ödeme yapılma nedeni sorulmuştur.

Vergi Usul Kanununda Belirtilen Belgeler Olmadan Yapılan Ödemelere Ait Liste

Yevmiye tarih ve no	İçerik	Belge türü	Tutar
14.9.2009/213	1 adet Telekom telefon faturası bulunmamaktadır.	Türk Telekom Bayi Tahsilat makbuzu	264,53
14.9.2009/214	1 adet Telekom telefon faturası bulunmamaktadır.	Türk Telekom Bayi Tahsilat makbuzu	62,8
14.9.2009/215	1 adet Telekom telefon faturası bulunmamaktadır.	Türk Telekom Bayi Tahsilat makbuzu	1.074,62
14.9.2009/216	1 adet Telekom telefon faturası bulunmamaktadır.	Türk Telekom Bayi Tahsilat makbuzu	363,23
Toplam			1.765,18

Tasfiye kurulunca, 'Gösterilen harcamaların tamamı, partiye ait telefonlarla ilgili olarak Türk Telekom'a yapılan ödemelerdir. Telekom faturaları ulaşmamış veya kaybolmuş olsa bile, telefon numarası belirtilmek suretiyle ödeme yapılması her zaman mümkündür. Hatta bankadan talimata dayalı olarak otomatik ödeme yapılabilmektedir.

Parti tarafından yapılan söz konusu ödemelerle ilgili telefon faturası bulunmamakla birlikte, Türk Telekom tahsilat makbuzlarına istinaden Parti adına gider yazılmıştır. Siyasi Partiler Kanunu m. 70/3'de 'harcamaların makbuz ve fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi'nden bahsedilmektedir. Üstelik Türk Telekom'un kamu ağırlıklı yapısı dikkate alınacak olursa Tahsilat Makbuzunun gider kaydı açısından yeterli görülmesi gerekir.' şeklinde cevap verilmiştir.

Telefon ödemelerine ilişkin faturalar bulunmamaktadır. Faturalar istendiği halde gönderilmemiştir.

2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinde, beş milyon (2009 yılı için 58,65 TL) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Alınan hizmet bedeli karşılığı 213 sayılı Kanun'a uygun düzenlenmiş belge olmadan kaydedilen giderin, Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir.

Esas Sayısı:2010/40 (Siyasi Parti Mali Denetimi)**Karar Sayısı:2013/19**

213 sayılı Kanun'a uygun olarak düzenlenmiş fatura, serbest meslek makbuzu gibi kanıtlayıcı belgeler olmadan yapılan **1.765,18 TL** tutarındaki giderin Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

3- Parti görevlilerinin yükümlülükleri zamanında yapmaması sonucu oluşan gecikme faizi ve buna bağlı giderlerin Parti bütçesinden karşılanma nedeni sorulmuştur.

Yevmiye tarih no	Belge türü	Fatura(Fiş), Alındı tarih no	İçerik	Tutar
20.10.2009/357	Fatura	30.9.2009/1256775	Telekom gecikme bedeli	44,28
20.10.2009/358	Fatura	30.9.2009/1256774	Telekom gecikme bedeli	17,46
23.10.2009/363	Fatura	30.9.2009/1256778	Telekom gecikme bedeli	5,86
27.10.2009/368	Fatura	30.9.2009/1256780	Telekom gecikme bedeli	11,54
20.11.2009/434	Fatura	31.10.2009/1254241	Telekom gecikme bedeli	18,24
20.11.2009/435	Fatura	31.10.2009/1067796	Telekom gecikme bedeli	10,83
20.11.2009/436	Fatura	31.10.2009/1067568	Telekom gecikme bedeli	10,61
20.11.2009/437	Fatura	31.10.2009/1071075	Telekom gecikme bedeli	11,21
20.11.2009/438	Fatura	31.10.2009/1067566	Telekom gecikme bedeli	5,91
20.11.2009/439	Fatura	31.10.2009/1254240	Telekom gecikme bedeli	12,76

23.11.2009/459	Fatura	31.10.2009/1065997	Telekom gecikme bedeli	12,16
24.11.2009/460	Fatura	31.10.2009/1254245	Telekom gecikme bedeli	13,33
24.11.2009/462	Fatura	31.10.2009/1254244	Telekom gecikme bedeli	11,05
25.11.2009/466	Fatura	31.10.2009/1254246	Telekom gecikme bedeli	8,85
31.12.2009/613	SGK tahsilat makbuzu	5.10.2009/00194		82,11
Toplam				276,2

Tasfiye kurulunca, 'Türkiye Partisi'nin hazine yardımı almayan bir parti olması nedeniyle, sürekli ve garantili bir geliri olmamıştır. Bir siyasi parti olarak hayati nitelikte pek çok faaliyeti gelir yetersizliği nedeniyle ertelediği veya planladığı halde gerçekleştiremediği görülmüştür. Bu nedenle bazı ödemeleri, nakit akışı denkleşmediği veya daha önemli görülen muhtemel diğer bazı faaliyetlere bağlı olarak ertelediği olmuştur.

Listede görülen ödemelere bağlı gecikme faizleri bazı görevlilerin yükümlülüklerini yerine getirmemesine değil, daha çok Partinin yaşadığı gelir sıkıntısına bağlıdır. Parti zaten her bir birim ve faaliyet için yeterli sayıda ücretli eleman istihdamı imkanı da elde edememiştir.' şeklinde cevap verilmiştir.

Parti yetkililerinin ödemelerin zamanında yapılması için gerekli tedbirleri almaları gerekir. Parti görevlilerinin yükümlülüklerini zamanında yapmamaları sonucu oluşan gecikme bedelinden parti tüzel kişiliğini sorumlu tutma imkânı bulunmamaktadır. Bu ödemelerin kişisel sorumluluk kapsamında olduğu açıktır. Bu nedenle **276,2 TL**'nin Hazine'ye gelir kaydedilmesi gerekir.

4- Tabloda istenen bilgi ve belgelerin gönderilmesi istenmiştir.

Tablo-1

Yevmiye tarih no	Ödemenin niteliği	Belge	İstenen	Tutar
------------------	-------------------	-------	---------	-------

31.12.2009/612	Umut-Muammer Küçük kira ödemesi	Herhangi bir belge bulunmamaktadır.	Kira ödemesinin yapıldığını kanıtlayan belge ile kira sözleşmesi	87.500
31.12.2009/614	M.Ali Suçin 9- 10-11-12 araç kirası	Herhangi bir belge bulunmamaktadır.	Araç kira ödemesinin yapıldığını kanıtlayan belge ile araç kira sözleşmesi	2.000
31.12.2009/615	İşçi ücret bordrosu 7-8	Herhangi bir belge bulunmamaktadır.	Ücret ödemesinin yapıldığını kanıtlayan belge ile ücret bordrosu	2.070,18

Tablo-2

Yevmiye tarih no	Firma bilgisi	İstenen	Tutar
3.8.2009/82	Başkent Elektrik	Partiye ait 00011687600 nolu abonenin sözleşme tahakkuku tahsilat makbuzu:12,56 TL güvence bedeli:93,63 TL olduğu halde yevmiyeye 340,10 TL gider yazılma nedeni	233,91
24.9.2009/259	Polkar Ticaret Hayat Pınarı	24.9.2009/000175 nolu teslim fişinde 2 adet damacana 7 TL yazdığı halde deftere 13 TL gider yazılma nedeni	6

Tasfiye kurulunca, 'Türkiye Partisi Genel Merkezi ve kiralanan araçlar için ödenen kiralara ile işçi ücretleri, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun ilgili maddeleri uyarınca stopaj yoluyla vergilendirmeye tabiidir. Bu nedenle listede verilen ödemelerin tamamı Vergi Dairesine beyan edilerek, stopaj yoluyla kesilen vergileri de ödenmiştir.

Esas Sayısı:2010/40 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/19

31.12.2009 / 612 yevmiye tarih ve nosu ile kayıtlı Genel Merkez binasının sahibi Umut - Muammer KÜÇÜK'e ödenen kiraya esas olan kira sözleşmesi (Ek:5) ile banka ödeme makbuzları (Ek: 6) ektedir.

31.12.2009 / 614 yevmiye tarih ve nosu ile kayıtlı M. Ali SUÇİN'e ait otobüse ilişkin kira sözleşmesi (Ek:3) ve ödenen kira tutarını gösterir belge (Ek:7) eklidir.

31.12.2009 / 615 yevmiye tarih ve nosu ile kayıtlı ücret bordroları (Ek:8) çalışanların maaşlarını nakten aldıklarını gösteren imzalarını muhtevi şekilde ekte sunulmuştur.

03.08.2009 / 82 ve 24.09.2009 / 259 yevmiye tarih ve nolu Başkent Elektrik ve Polkar Ticaret Hayat Pınar'ı firmalarıyla ilgili gider belgelerinin bir örneği elimizde bulunmadığından, kaydedilen miktarın doğru mu, yoksa farklı mı olduğu tarafımızdan tespit edilememiştir.' şeklinde cevap verilmiştir.

31.12.2009 tarih ve 614 nolu yevmiyede ödenen 2.000TL.ye ilişkin M. Ali SUÇİN imzalı tutanak sunulmuştur. 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinde, beş milyon (2009 yılı için 58,65TL.) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir. Bu nedenle tutanak yazılı kağıda dayanılarak kaydedilen giderin, Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir. 213 sayılı Kanun'a uygun olarak düzenlenmiş fatura, serbest meslek makbuzu, gider pusulası gibi kanıtlayıcı belgeler olmadan yapılan 2.000TL tutarındaki giderin Kanun'un öngördüğü anlamda belgeye dayandırılmış olduğu kabul edilmemiştir.

Tablo 2'de belirtilen 239,91TL ile ilgili açıklayıcı cevap verilmemiştir.

2.239,91 TL.nin Hazine'ye gelir yazılması gerekir.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Partinin 2009 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, değeri yüz lirayı aşan 106.077,4 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin Kanun'a uygun olduğu anlaşılmaktadır.

IV- SONUÇ

Türkiye Partisinin 2009 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda,

1- Partinin 2009 yılı kesin hesabında gösterilen 1.073.805,72 TL gelir, 1.143.170,96 TL gider ile 12.958,10 TL kasa ve banka mevcudu devrinin Hazine'ye irad kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen **4.322,39 TL** karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazine'ye gelir kaydedilmesi gerekmele birlikte tasfiye süreci sonunda partinin bütün malvarlığının Hazine'ye geçmesi nedeni ile bu aşamada Hazine'ye irad kaydedilmesine **KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,**

3.1.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Haşim KILIÇ

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Başkanvekili

Alparslan ALTAN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN